

Bijlage II

Tabel voorgestelde onderwerpen/thema's voor fiches vanuit interdepartementale stuurgroep Impact op gezondheid

Onderwerp/thema	Toelichting	Trekker	Wie doen mee	Inhoudelijke experts
<p>Overgewicht (verder bouwen op Nederlands Preventieakkoord, NPA).</p> <p>NPA is door zo'n 70 organisaties ondertekend, om de ambities op roken, alcohol en overgewicht in 2040 te halen zijn aanvullende afspraken en maatregelen nodig.</p>	<p>Overgewicht neemt toe en veroorzaakt veel ziektelast. Voeding en bewegen zijn belangrijke factoren bij overgewicht. Binnen dit thema wordt een aantal fiches ontwikkeld die zich richten op maatregelen die beide factoren, het liefst in gezamenlijkheid, beïnvloeden en tot impact op gezondheid zullen leiden.</p> <p>1) Onder de interdepartementale werkgroep 'Bewegen het nieuwe normaal' worden op het gebied van bewegen concept fiches opgesteld door SZW, OCW, BZK en TenW. Onderwerpen daarin zijn o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Programma Gezonde Kinderopvang (VWS en SZW)</i> • <i>Programma Gezonde School (VWS, SZW, OCW, LNV):</i> • <i>De Brede Regeling Combinatiefuncties= buurtsportcoach (VWS, OCW en gemeenten)</i> • <i>Agenda Fiets en Tour de Force (TenW)</i> <p>2) Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op aanvullende onderwerpen, o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Voedsel en prijsmaatregelen (LNV, EZK, FIN)</i> • <i>Inrichting voedselomgeving/ voedselaanbod (LNV fiche over minder vlees, meer groenten, eerlijk beprijzen van voedsel)</i> • <i>Sport & cultuur</i> <p>Er zijn raakvlakken met het thema Arbeid & Vitaliteit: Programma's Vitaal en Gezond werken en flitsactie vitaal Thuiswerken (SZW en VWS)</p>	VWS coördinatie (samenstelling per maatregel verschillend)	VWS OCW EZK FIN LNV	<p>VWS, 5.1.2e 5.1.2e</p> <p>OCW, cultuur, 5.1.2e 5.1.2e</p> <p>LNV, 5.1.2e</p> <p>EZK, 5.1.2e</p> <p>FIN, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e</p>
Roken (verder bouwen op NPA).	<p>De belangrijkste maatregelen, die het meest effectief bewezen zijn, zijn accijnsverhoging en een vermindering van het aantal verkooppunten.</p> <p><i>Accijnsverhoging</i> Op 1 april 2020 is de accijns op een pakje sigaretten met 1 euro verhoogd. Op dit moment loopt er een onderzoek naar grenseffecten. Dit onderzoek zal de basis vormen voor verdere besluitvorming over verdere verhoging van de accijns. Het verhogen van de prijs is de meest effectieve methode om het aantal rokers terug te dringen.</p>	VWS	EZK FIN BZK	<p>VWS, 5.1.2e en 5.1.2e</p> <p>EZK, 5.1.2e</p> <p>BZK 5.1.2e</p> <p>FIN, 5.1.2e</p>

	<p><i>Vermindering verkooppunten</i></p> <p>Zoals in het NPA is opgenomen komt het kabinet nog voor het einde van de kabinetsperiode met een plan van aanpak om het aantal verkooppunten de komende jaren te verminderen. Om het aantal rokers te laten dalen is het van belang het aanbod ook sterk te verminderen. Het zou dan ook zeer wenselijk zijn als een volgend kabinet deze vermindering van verkooppunten doorzet.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we dan ook concept fiches ontwikkelen op de onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prijismaatregelen (FIN)</i> • <i>Verkooppunten (EZK en BZK)</i> 			
<p>Problematisch alcoholgebruik (verder bouwen op Preventieakkoord)</p>	<p>De WHO heeft drie zogenaamde best buys geformuleerd om alcoholgebruik te ontmoedigen, een beleidsmix van prijsmaatregelen, beperken van de beschikbaarheid en het stoppen of beperken van reclame:</p> <p>Voorstel 1. <u>Minimum prijs</u> (MUP, minimum unit pricing): Uit het RIVM onderzoek blijkt dat het alcoholgebruik van overmatige, zware en problematische drinkers door MUP afneemt. MUP is voor het alcoholbeleid een effectieve maatregel om kwetsbare groepen te beschermen tegen problematisch alcoholgebruik. Dit najaar wordt het rapport van het RIVM aangevuld met een doorrekening van invoering van MUP in Nederland. Dit vormt de basis voor verdere besluitvorming over invoering van MUP in Nederland door een volgend kabinet.</p> <p>Voorstel 2. Om het aantal problematische drinkers te laten dalen is het van belang het aanbod ook te verminderen. Het zou dan ook wenselijk zijn als een volgend kabinet op basis van dit onderzoek met een nadere uitwerking komt van de mogelijkheden om het aantal verkooppunten komende jaren te verminderen.</p> <p>Voorstel 3. Het is een gegeven dat zien drinken doet drinken, en dit kan aanleiding zijn om maatregelen te nemen om blootstelling aan marketing door jongeren te verminderen, mogelijk door wettelijke maatregelen.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we dan ook concept</p>	VWS	EZK FIN	<p>VWS, 5.1.2e</p> <p>EZK, 5.1.2e</p> <p>Fin 5.1.2e</p> <p>OCW, mediawet</p>

	<p>fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prijmaatregelen (FIN)</i> • <i>Verkooppunten (EZK en BZK)</i> • <i>Marketing (OCW, mediawet)</i> 			
Klimaat en milieu	<p>De relatie klimaat en gezondheid is complex en veelzijdig. Er lopen momenteel meerdere onderzoeksprogramma's op dit thema. Denk aan onderzoek naar gezondheidseffecten van klimaatverandering (bijv. hitte stress, vector-overdraagbare aandoeningen) enerzijds en mogelijke (zowel positieve als negatieve) gezondheidseffecten van klimaatadaptatie en mitigatie (binnenklimaat isoleren woningen bijv.) anderzijds. Er is gebrek aan een Rijksbreed overzicht van beleidsopties maar vanuit ZonMw/RIVM (?) wordt er gewerkt aan een kennisintegratie/advies ten behoeve van integraal Rijksbreed klimaatbeleid, waarbij het versnellen op klimaatadaptatie/terugbrengen emissies en gezondheidseffecten op korte, middellange en langere termijn bijeen gebracht worden.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we dan ook concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Impact klimaatadaptatie (betekenis voor volksgezondheid) (LNV, EZK, I&W, VWS)</i> • <i>Klimaat mitigatie (wat is impact klimaatbeleid op volksgezondheid, ook in relatie tot warmtepompen en energietransitie) (EZK, I&W, VWS)</i> • <i>Zoönosen (VWS en LNV)</i> • <i>Groene leefomgeving (BZK, LNV, I&W, VWS)</i> • <i>Schone lucht (I&W)</i> 	VWS/EZK (samenstelling per maatregel verschillend)	I&W BZK LNV SZW EZK VWS	<p>VWS, 5.1.2e</p> <p>EZK, 5.1.2e</p> <p>LNV, 5.1.2e</p> <p>SZW, 5.1.2e</p> <p>BZK, 5.1.2e</p> <p>I&W, ...</p>
Arbeid en vitaliteit	<p>We zien belangrijke ontwikkelingen die op dit moment spelen als het gaat om arbeid en vitaliteit. Een ontwikkeling die al in gang was gezet voor de coronacrisis uitbrak gaat om het stimuleren van zoveel mogelijk bedrijven om integraal en structureel te werken aan een gezonde leefstijl van werkenden (programma Vitaal bedrijf). De huidige situatie noopt tot meer aandacht voor de invloed van de coronacrisis op de gezondheid van (thuis-) werkenden, zorgverleners en mantelzorgers. Denk aan de impact van thuiswerken op leefstijl en de mentale en fysieke gezondheid van werkenden. Daarnaast is specifiek de mentale gezondheid van diverse groepen zorgverleners, waaronder ook mantelzorgers, een aandachtspunt.</p>	SZW	EZK VWS	<p>VWS, 5.1.2e</p> <p>SZW, 5.1.2e en 5.1.2e</p> <p>EZK, 5.1.2e</p>

	<p>Vitale medewerkers zijn minder vaak ziek, productiever, voelen zich betrokken en zijn daarom een belangrijke factor voor het succes van organisaties. Samen VWS en SZW is VNO-NCW/MKB-Nederland daarom het programma Vitaal Bedrijf gestart met als doel: zoveel mogelijk bedrijven en organisaties integraal en structureel te laten werken aan een gezonde leefstijl van werkenden. Een bijdrage van de overige ministeries kan helpen om een groter bereik in Nederland te realiseren. Naast het programma Vitaal bedrijf zetten VWS en SZW zich ook op andere wijzen voor dit thema in. Bijvoorbeeld via het programma Duurzame inzetbaarheid van SZW en vanuit de Alliantie Werken in Gezondheid wordt fietsen en wandelen voor, tijdens en na het werk gestimuleerd. Hierbij wordt samengewerkt met het programma 'Fiets' van I&W. Dit onderwerp raakt ook aan onderwerp mentale gezondheid en overgewicht.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Inzet op vitaliteit en gezonde werkplek (aandacht voor vitaliteit, leefstijl, voeding, ook in relatie tot (digitaal) thuiswerken)</i> • <i>Werken met een chronische aandoening</i> • <i>Beroepsgerelateerde aandoeningen/ Arbo/curatieve samenwerking</i> • <i>Mentale gezondheid (psychosociale arbeidsbelasting – zie volgende thema)</i> 			
Mentale (of Psychische) gezondheid	<p>Uit de cijfers in de concept C-VTV blijkt dat meer mensen mentale gezondheidsproblemen en meer stress ervaren als gevolg van de coronacrisis. Daarom is extra aandacht voor de mentale weerbaarheid van met name de risicogroepen (jongeren, ouderen, mensen met laag opleidingsniveau en mensen met een zwakke gezondheid) nodig. Los van de coronacrisis is uit onderzoek gebleken dat extra inspanningen nodig zijn om het ontwikkelen van depressie en burn out tegen te gaan. In Nederland kampen jaarlijks ruim 800.000 mensen met een depressie. Dit zijn aandoeningen met een grote ziektelast en hoge maatschappelijke kosten (onder andere als gevolg van arbeidsuitval). Sectoren met hoge werkdruk waar veel spanningsgerelateerde klachten voorkomen zijn de zorgsector (ziekenhuizen en verzorgingstehuizen), onderwijs (zowel bij onderwijzend personeel als onder studenten) en ICT. Zowel vanuit VWS (Meerjarenprogramma Depressiepreventie) als</p>	VWS	SZW en OCW	<p>VWS, 5.1.2e en 5.1.2e</p> <p>OCW, 5.1.2e</p> <p>SZW, 5.1.2e en 5.1.2e</p>

	<p>recent ook vanuit SZW (maatschappelijke samenwerking Burn Out) zijn en worden samen met een groot aantal betrokken partijen ketenaanpakken met bijbehorend materiaal ontwikkeld. De ketenaanpakken en bijbehorende materialen zijn gereed en kunnen direct gebruikt worden in de praktijk. De komende jaren zullen deze beschikbare aanpakken op grotere schaal toegepast moeten worden (opschaling) om echt het verschil te kunnen maken. Deze preventieve aanpak is ook belangrijk om te zorgen voor minder instroom in de GGZ (ambitie in de conceptvisie GGZ).</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mentale gezondheid onder jongeren</i> • <i>Mentale gezondheid werkenden (daarin meenemen: TNO onderzoek (lopend) naar achterliggende oorzaken psychosociale belasting)</i> 			
Psychische gezondheid en terugkeer naar werk	<p>Veel mensen die langs de kant staan (circa 1,5 miljoen uitkeringsgerechtigden (18-65 jaar)) hebben psychische klachten. Onder mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (UWV) en onder personen met bijstand is het aandeel personen die psychische zorg ontvangen groot (1/3 tot 40% % van de uitkeringsgerechtigden). De verwevenheid met de GGZ blijkt ook hieruit dat 60% van de GGZ-kosten wordt besteed aan de psychische zorg voor uitkeringsgerechtigden. Mensen met psychische aandoeningen hebben een kleinere baankans dan mensen met lichamelijke beperkingen.</p> <p>Een interventie waarbij GGZ-zorg wordt gecombineerd met re-integratie werkt aan zowel meer arbeidsparticipatie als betere gezondheid, Werk als medicijn. De bedoeling is de samenwerking rond deze intersectorale interventie structureel mogelijk te maken.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Werk als medicijn?</i> 	SZW	VWS	VWS, 5.1.2e 5.1.2e
Health in all policies	Verkennen of we health in all policies verder vorm kunnen geven	VWS	EZK	VWS, 5.1.2e

	<p>/kunnen ondersteunen door een kernindicator op gezondheid / gezondheid effectrapportage te ontwikkelen om Rijksbreed te gebruiken /gezondheid in afwegingskader overheid</p> <p><i>Toelichting:</i> Corona heeft eens te meer duidelijk gemaakt dat gezondheid raakt aan alle beleidsterreinen en in ieders belang is. Indien een activiteit niet bijdraagt aan gezondheid/duurzaamheid, levert dat op termijn kosten op voor de overheid. Daarnaast geeft je als overheid een signaal af dat wij alleen activiteiten stimuleren die aan deze maatschappelijke waarden voldoen. Dit onderwerp raakt ook aan het thema gezonde leefomgeving.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Een integraal afwegingskader voor beleidsontwikkeling (health impact assessment / health in all policies)</i> • <i>Gezondheidseffectrapportage/indicator</i> 		<p>I&W (luchtkwaliteit; health impact assessment)</p> <p>EZK (brede welvaartsmonitor)</p> <p>BZK (ambtelijke processen en afwegingskader)</p>	<p>(5.1.2e 5.1.2e</p> <p>5.1.2e</p> <p>EZK, 5.1.2e</p> <p>I&W: 5.1.2e</p> <p>BZK, 5.1.2e</p>
Gezondheidsachterstanden (SEGV) en bestaanszekerheid (armoede/schulden)	<p>Uit tal van onderzoeken blijkt dat gezondheidsachterstanden en bestaanszekerheid sterk met elkaar samenhangen. Focus leggen op één van beide factoren is veel minder effectief als de andere niet meegenomen wordt (iemand met financiële problemen kan moeilijk aan zijn gezondheid werken en een ongezond iemand komt moeilijk uit de financiële problemen). Op lokaal niveau worden deze domeinen al vaak gezamenlijk opgepakt, op Rijksniveau is dat minder het geval. Ook bij dit thema zijn de effecten van de huidige coronacrisis een aandachtspunt.</p> <p>VWS en SZW gaan samen verkennen waar het beleid op elkaar afgestemd kan worden zodat we effectief gezondheidsachterstanden en bestaanszekerheid kunnen aanpakken.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Gezondheidsverschillen en corona (in relatie tot migratieachtergronden)</i> 	BZK/VWS	VWS, SZW, BZK	<p>VWS, 5.1.2e</p> <p>5.1.2e en 5.1.2e</p> <p>5.1.2e (stelsel maatregelen)</p> <p>SZW, 5.1.2e</p> <p>5.1.2e</p> <p>SZW, 5.1.2e</p> <p>BZK, 5.1.2e</p>
Opschalen digitale zorg	Er zijn al veel mogelijkheden met betrekking tot eHealth. Denk aan het potentieel voor zelfmonitoring op afstand bij mensen met een chronische	VWS	EZK/VWS	<p>VWS, 5.1.2e</p> <p>en 5.1.2e</p>

	<p>ziekte, waardoor zij minder vaak voor controles naar het ziekenhuis hoeven, en veranderingen in de gezondheidssituatie ook sneller opgemerkt worden. Het aantal mensen met een chronische ziekte zal de komende jaren alleen maar toenemen door o.a. vergrijzing. Het blijkt vaak echter lastig om de kansen van digitalisering volledig te benutten en initiatieven die bestaan op te schalen. Factoren die hier een rol bij kunnen spelen zijn bijvoorbeeld de bekostiging, het veld meenemen in veranderingen in hun werk, en data-uitwisseling. Door de coronacrisis heeft het gebruik van digitale zorg en eHealth een vlucht genomen. Onder druk van de omstandigheden bleken dingen mogelijk die het daarvoor niet leken te zijn. Tegelijk kwamen ook nieuwe problemen ten gevolge van de toepassingen aan het licht. Om deze ontwikkeling van gebruik van eHealth en digitalisering in de zorg buiten crisistijd ook door te kunnen zetten, is meer inzicht nodig in succesfactoren en belemmeringen voor opschaling van digitale toepassingen en toekomstige ontwikkelingen zoals gebruik van AI. En wat er nodig is, bijv. juridische ruimte/doorzettingsmacht om steun te kunnen geven vanuit VWS/departementen aan implementatie en opschaling van kansrijke initiatieven.</p> <p>Vanuit de Stuurgroep 'Impact op gezondheid' willen we concept fiches ontwikkelen op onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Implementatie en opschaling van succesvolle initiatieven digitale zorg (en wat daar voor nodig is)</i> • <i>Wegnemen van belemmeringen voor opschaling digitale zorg</i> 			<p>EZK, 5.1.2e</p>
--	--	--	--	---

